

مناطق توسعه

بسته

پیوست شماره ۱

نظامنامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ارزی

مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۲/۴/۱۷ هیأت امنای صندوق

با اصلاحات مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۲۳

با استناد به ماده (۸۴) قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، نظامنامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ارزی از محل منابع صندوق توسعه ملی در قالب (۱۲) بخش، (۵۸) بند و (۱۷) تبصره به شرح ذیل می باشد:

بخش اول) تعاریف و مفاهیم

الف) قانون: قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰).

ب) صندوق: صندوق توسعه ملی.

ج) هیأت امناء: هیأت امنای صندوق (موضوع بند (ج) ماده (۸۴) قانون).

د) هیأت عامل: هیأت عامل صندوق (موضوع بند (د) ماده (۸۴) قانون).

ه) بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.

و) بانک عامل: هر یک از بانک های دولتی و غیردولتی که دارای قرارداد عاملیت با صندوق می باشد.

ز) نظامنامه: نظامنامه ضوابط و شرایط اعطای تسهیلات ارزی.

ح) قرارداد عاملیت: قراردادی است که براساس مفاد ماده (۸۴) قانون و نظامنامه، میان صندوق و بانک عامل منعقد و مطابق آن منابع صندوق برای پرداخت تسهیلات در اختیار بانک عامل قرار می گیرد.

ط) توجیه: توجیه فنی، مالی، اقتصادی طرح.

ی) مناطق کمتر توسعه یافته: مناطق موضوع مصوبه شماره ۲۶۲۶۵۰ / ت ۴۸۸۷۴ - مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۸ هیأت

وزیران و کلیه مناطق استان های ایلام، آذربایجان غربی، خراسان شمالی، سیستان و بلوچستان، کردستان، کرمانشاه،

کهگیلویه و بویراحمد و لرستان.

مهر و امضاء بانک

مهر و امضاء صندوق

بخش دوم) مقررات عام

الف) بانک مرکزی موظف است منابع موضوع اجزاء یک الی هشت بند(ح) ماده (۸۴) قانون را به حساب صندوق نزد خود به شرح و ترتیبات مندرج در ماده (۸۴) قانون واریز نموده و بدون مجوز کتبی صندوق هیچ وجهی از حساب/حساب‌های صندوق برداشت ننماید.

تبصره ۱: بازپرداخت اصل و سود تسهیلات پرداختی از محل منابع صندوق به حساب صندوق نزد بانک مرکزی واریز و مجدداً در جهت اهداف صندوق به کار گرفته خواهد شد.

تبصره ۲: بانک مرکزی موظف است به موجودی حساب صندوق نزد خود هر سه ماه یک بار سود روزشمار به ارزش مربوطه محاسبه و به حساب صندوق واریز نماید. نرخ سود مذکور معادل میانگین نرخ سود سپرده‌های بانک مرکزی در بازارهای خارجی تعیین می‌شود.

ب) منابع صندوق در قالب قرارداد عاملیت با رعایت ماده (۸۴) قانون، مفاد این نظام‌نامه و قوانین بودجه سنواتی، توسط بانک‌های عامل به متقاضیان سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی، تعاونی و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی اختصاص می‌یابد.

ج) بانک مرکزی متعاقب اعلام و اجازه صندوق نسبت به صدور گواهی مسدودی ارزی برای طرح‌های تصویب شده در ارکان اعتباری بانک‌های عامل اقدام خواهد نمود.

د) متقاضیان استفاده از منابع صندوق نسبت به ارائه طرح‌های خود به بانک‌های عامل اقدام می‌نمایند. بانک‌های عامل موظف‌اند در چارچوب اولویت‌های اعلام شده از سوی صندوق نسبت به پذیرش طرح و فعالیت‌ها اقدام نمایند.

بخش سوم) نوع ارز و واحد پولی محاسبات

الف) واحد پولی محاسبات به دلار آمریکا است.

ب) بانک عامل مکلف است اقرارنامه‌ای مبنی بر درک و پذیرش ریسک تغییرات نرخ ارز از متقاضی دریافت و در پرونده اعتباری او درج نماید.

بخش چهارم) فعالیت‌های قابل قبول

فعالیت‌های واجد اولویت پرداخت تسهیلات ارزی صندوق مضمون هیأت امناء به شرح زیر تعیین شده است:

- طرح‌ها و فعالیت‌های نفت، گاز، پتروشیمی، پالایشگاه
- طرح‌ها و فعالیت‌هایی که بتوانند از محل ارز آوزی ناشی از صادرات محصول خود نسبت به بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی به صورت ارزی اقدام کنند.

- طرح‌ها و فعالیت‌های حمل و نقل ریلی مشروط به تعهد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای فروش ارز به این طرح‌ها برای بازپرداخت تسهیلات دریافتی.

- طرح‌ها و فعالیت‌های نیروگاهی و آب شیرین‌کن‌ها مشروط به بازپرداخت اقساط (اصل و سود) به صورت ارزی. تبصره: طرح‌ها و فعالیت‌های سرمایه‌گذاری در مناطق آزاد تجاری-صنعتی و ویژه اقتصادی با رعایت اساسنامه صندوق و این نظام‌نامه بلامانع است.

بخش پنجم) اشخاص مجاز

اشخاص مجاز به عنوان متقاضی استفاده از تسهیلات صندوق عبارتند از:

الف) تمام اشخاص حقیقی ایرانی دارای اهلیت و مجوزهای قانونی لازم از مراجع ذی‌ربط که براساس مقررات بانک مرکزی منعی برای دریافت تسهیلات بانکی ندارند.

ب) تمام اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی ثبت شده در ایران و بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی دارای اهلیت که مطابق اساسنامه خود فعالیت نموده و براساس مقررات بانک مرکزی منعی برای دریافت تسهیلات بانکی ندارند.

تبصره ۱: پرداخت تسهیلات به مؤسسات و شرکت‌هایی مجاز است که حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) سهام یا سهم‌الشرکه آنها مستقیم و یا با واسطه اشخاص حقوقی متعلق به اشخاص حقیقی باشد.

تبصره ۲: پرداخت تسهیلات به اشخاص حقوقی و بنگاه‌های اقتصادی که صرف نظر از نوع مالکیت، بیش از بیست درصد (۲۰٪) اعضاء هیأت مدیره آنها توسط مقامات دولتی تعیین می‌شوند، ممنوع است.

تبصره ۳: مؤسسات و شرکت‌هایی که اکثریت مطلق سهام آنها متعلق به مؤسسات عمومی و عام‌المنفعه نظیر موقوفات، صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی و مؤسسات خیریه عمومی است، در حکم مؤسسات و شرکت‌های متعلق به نهادهای عمومی غیردولتی هستند.

ج) مؤسسات و شرکت‌هایی که به صورت مشترک با سرمایه‌گذاران خارجی فعالیت می‌نمایند.

د) خریداران خارجی کالاها و خدمات ایرانی در بازارهای هدف صادراتی.

تبصره: تسهیلات مذکور صرفاً برای خرید کالا و خدمات ایرانی در قالب اعتبار خریدار خواهد بود.

ه) صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی (منوط به ارائه تأییدیه کمیته ماده (۱۹) آیین نامه اجرایی حمایت‌های دولت از صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی)

و) استفاده مجدد از منابع صندوق توسط اشخاص حقیقی و حقوقی منوط به بازپرداخت اقساط و تسویه کامل تسهیلات اعطایی قبلی می‌باشد.

تبصره: طرح‌ها و فعالیت‌های بالادستی نفت و گاز به واسطه حجم بالای سرمایه‌گذاری مورد نیاز مشمول محدودیت بند فوق نمی‌باشد.

بخش ششم) نرخ بازده مورد انتظار
نرخ بازده (IRR) طرح‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری برای بخش آب و کشاورزی حداقل ده درصد (۱۰٪) و برای سایر بخش‌ها و زیربخش‌ها حداقل پانزده درصد (۱۵٪) تعیین می‌گردد.

بخش هفتم) سود، وجه التزام
الف) حداقل نرخ سود مورد انتظار تسهیلات اعطایی به اشخاص مجاز به شرح زیر خواهد بود:
برای موارد عام معادل شش درصد (۶٪) در سال، برای صنایع بالادستی نفت، گاز و پتروشیمی هشت درصد (۸٪) در سال و برای بخش آب و کشاورزی و مناطق کمتر توسعه یافته چهار درصد (۴٪) در سال.
ب) وجه التزام طبق آخرین مقررات و آیین‌نامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی خواهد بود.
تبصره: سود تسهیلات اعطایی از تاریخ برداشت منابع از حساب صندوق نزد بانک مرکزی محاسبه و توسط بانک عامل پرداخت می‌گردد.

بخش هشتم) سایر الزامات
الف) تسهیلات ارزی اعطایی به هر طرح از محل منابع صندوق حداکثر معادل بخش ارزی هزینه‌های سرمایه‌گذاری طرح خواهد بود.
ب) به استناد تبصره (۲) ذیل بند (ط) ماده (۸۴) قانون اعطای تسهیلات موضوع این نظام‌نامه فقط به صورت ارزی است و سرمایه‌گذاران استفاده‌کننده از این تسهیلات اجازه تبدیل ارز به ریال را در بازار داخلی ندارند.
این موضوع باید در قرارداد بانک عامل با متقاضی استفاده‌کننده از منابع صندوق تأکید و ضمانت اجرایی مناسب نیز برای آن پیش‌بینی شود.

تبصره: هرگونه گشایش اعتباری اسنادی براساس مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود.
ج) سقف‌های مجاز تسهیلاتی صندوق برای اشخاص حقیقی و حقوقی در چارچوب مفاد قرارداد عاملیت منعقد و در صورت عدم تصریح در آن، در چارچوب مقررات بانک مرکزی خواهد بود.
د) رعایت مفاد قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات و اصلاح ماده (۱۰۴) قانون مالیات‌های مستقیم، مصوب ۱۳۹۱/۰۵/۰۱، برای تمام استفاده‌کنندگان از تسهیلات موضوع این نظام‌نامه الزامی است.

ه) اعطای تسهیلات به اشخاص حقوقی مجاز، مشروط به آن است که نسبت حقوق صاحبان سهام به مجموع دارای‌های شرکت (نسبت مانکانه) در زمان تسلیم درخواست به بانک عامل و هر مقطع زمانی از بیست درصد (۲۰٪) کمتر نباشد.

تبصره: طرح‌های بالادستی نفت و گاز یا تضمین شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی گاز ایران از رعایت این بند مستثنی می‌باشد.

و) منابع صندوق صرفاً در چارچوب اولویت‌های اعلام شده از طرف صندوق به طرح‌ها و فعالیت‌های دارای توجیه اختصاص خواهد یافت.

ز) بانک عامل ملزم به دقت در برآورد دقیق و صحیح از میزان کل هزینه مورد نیاز فعالیت یا طرح در تمامی مراحل طراحی، ساخت و بهره‌برداری می‌باشد. به طوری که فعالیت یا طرح با اعتبار اختصاص یافته در مدت زمان پیش‌بینی شده در قرارداد فی‌مابین متقاضی و بانک عامل به اتمام برسد. در صورت عدم تکمیل طرح یا فعالیت، صندوق مسئولیتی در قبال تأمین اعتبارات تکمیلی اینگونه طرح‌ها و فعالیت‌ها نخواهد داشت.

ح) پرداخت تسهیلات به بنگاه‌های اقتصادی متعلق به مؤسسات عمومی غیردولتی و شرکت‌های تابعه و وابسته در سقف بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق مجاز است.

ط) بانک مرکزی موظف است براساس مفاد قرارداد عاملیت صندوق با بانک عامل، در صورت تأخیر بانک عامل در بازپرداخت اقساط مربوط به تسهیلات صندوق، حسب اعلام صندوق نسبت به برداشت مبلغ اصل، سود و وجه التزام تسهیلات پرداختی به نفع صندوق، از حساب/ حساب‌های بانک عامل اقدام نماید.

بخش نهم) سهم آورده متقاضی

الف) سهم آورده متقاضی اعم از شخص حقیقی یا حقوقی در هر طرح حداقل معادل بیست و پنج درصد (۲۵٪) کل هزینه‌های ریالی و ارزی طرح بر مبنای ارزیابی فنی، مالی و اقتصادی بانک عامل خواهد بود.
تبصره: سهم آورده متقاضی نمی‌تواند از محل منابع استقراضی وابسته به طرح باشد.

ب) سهم آورده متقاضی در طرح‌های تعاونی حداقل معادل بیست درصد (۲۰٪) کل هزینه‌های ارزی و ریالی طرح خواهد بود.

ج) سهم آورده متقاضی در طرح‌های بخش آب و کشاورزی حداقل معادل بیست درصد (۲۰٪) کل هزینه‌های ارزی و ریالی طرح خواهد بود.

د) سهم آورده متقاضی برای طرح‌های صادراتی اعم از صادرات کالا و خدمات حداقل معادل بیست درصد (۲۰٪) کل هزینه‌های ارزی و ریالی طرح خواهد بود.

ه) سهم آورده متقاضی در مناطق کمتر توسعه یافته حداقل ده درصد (۱۰٪) کل هزینه‌های ارزی و ریالی طرح خواهد بود.

و) سهم آورده بنگاه‌های اقتصادی وابسته به مؤسسات عمومی غیردولتی حداقل سی درصد (۳۰٪) هزینه‌های ارزی و ریالی طرح خواهد بود.

ز) سهم آورده متقاضی جهت استفاده از تسهیلات سزما به در گردش حسب مورد در قرارداد عاملیت با بانک‌های عامل توسط هیأت عامل مشخص می‌شود.

تبصره: اولویت پرداخت تسهیلات به طرح‌هایی است که سهم آورده متقاضی و اشتغال‌زایی بیشتری داشته باشند (به استثنای طرح‌های مربوط به مناطق کمتر توسعه یافته).

بخش دهم) مدت تسهیلات

الف) مدت زمان لازم برای دوره اجراء تا بهره‌برداری آزمایشی از طرح‌ها حداکثر سه (۳) سال، دوره تنفس حداکثر شش (۶) ماه و دوره بازپرداخت تسهیلات اعطایی حداکثر پنج (۵) سال خواهد بود. در هر حال با احتساب مجموع دوره‌های اجراء تنفس و بازپرداخت نباید از هشت (۸) سال تجاوز نماید.

تبصره ۱: هیأت عامل می‌تواند مدت زمان لازم برای دوره اجراء و بازپرداخت طرح‌های واقع در مناطق کمتر توسعه یافته را در مجموع حداکثر دو (۲) سال بیشتر از مدت زمان‌های مذکور در این بند تعیین نماید.

تبصره ۲: مجموع دوره تأمین مالی برای اعطای تسهیلات خرید در قالب اعتبار خریدار به طرف‌های خریدار کالا و خدمات ایرانی (موضوع جزء (۳) بند (ط) ماده (۸۴) قانون) حداکثر دو (۲) سال و برای صدور خدمات فنی و مهندسی (موضوع جزء (۲) بند (ط) ماده (۸۴) قانون) با توجه به نوع و ماهیت آن حداکثر هشت سال (با تشخیص بانک عامل) تعیین می‌گردد.

تبصره ۳: پرداخت تسهیلات از منابع صندوق توسط بانک عامل به فعالیت‌ها و طرح‌های مصوب در ارکان اعتباری بانک عامل، بسته به ماهیت فعالیت به صورت یکجا (دفعاً واحد) و یا مرحله‌ای و متناسب با پیشرفت فیزیکی هر طرح صورت خواهد گرفت.

ب) در صورتی که تسهیلات پرداختی به صورت تلفیقی (منابع داخلی بانک عامل و منابع صندوق) باشد، شرایط و ضوابط موضوع این نظام‌نامه (اعم از نرخ سود، سهم آورده، مدت زمان بازپرداخت و ...) صرفاً ناظر به منابع صندوق بوده و بانک عامل می‌تواند در مورد بخشی از منابع که خارج از منابع صندوق تجهیز نموده است وفق ضوابط و مقررات خود عمل نماید.

بخش یازدهم) مسئولیت‌ها و تعهدات بانک عامل

الف) صندوق می‌تواند در قرارداد عاملیت، بانک‌های عامل را ملزم به رعایت موارد ذیل نماید:

- ۱-۱. ایجاد واحد پذیرش، بررسی و نظارت بر طرح‌های متقاضیان سرمایه‌گذاری.
 - ۲-۱. تجهیز واحدهای پذیرش، بررسی و نظارت از نظر تخصص‌های فنی، مالی و اقتصادی مورد نیاز.
 - ۳-۱. اطلاع‌رسانی به هنگام، کافی و عام دستورالعمل‌ها و مقررات مربوط به اعطاء و بازپرداخت تسهیلات از منابع صندوق به متقاضیان و نیز اطلاع‌رسانی در خصوص طرح‌های مصوب از طریق تارنمای بانک عامل.
 - ۴-۱. اعتبارسنجی و احراز اهلیت متقاضیان دریافت تسهیلات از منابع صندوق.
 - ۵-۱. تکمیل و ارسال خلاصه‌ای از اطلاعات طرح‌های مصوب دارای توجیه.
- ب) ارزیابی گزارش توجیه طرح و تصویب یا رد آن در ارکان اعتباری بانک عامل.
- ج) احراز کفایت بازدهی طرح‌ها به میزانی که از حداقل نرخ بازدهی مندرج در این نظام‌نامه کمتر نباشد.
- د) انعقاد قرارداد تأمین مالی طرح‌های مصوب با متقاضی پس از اعلام صندوق.
- ه) احراز اطمینان از تأمین منابع ریالی مورد نیاز طرح توسط متقاضی، منابع داخلی بانک و یا سایر سازوکار دیگر.
- و) نظارت بر نحوه مصرف تسهیلات اعطایی و حصول اطمینان از طرف آن در محل پیش‌بینی شده و همچنین نظارت بر پیشرفت فیزیکی و مالی طرح‌ها و ارسال گزارش‌های ادواری (سه ماهه، شش ماهه، سالانه و حسب مورد) به صندوق.
- ز) بانک عامل متعهد می‌شود اقساط سررسید شده در هر ماه اعم از اصل و تنهم سود صندوق، طی هر ماه حداکثر تا پنجم ماه بعد به همان ارزش تسهیلات پرداختی به حساب صندوق واریز و اعلامیه واریزی را به صندوق ارسال نماید. در صورت عدم واریز اقساط سررسیده شده هر ماه تا زمان مذکور، بانک عامل متعهد می‌شود علاوه بر پرداخت اصل و سود تسهیلات، وجه التزام را براساس نرخ‌های که مقررات و آیین‌نامه‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی مقرر می‌دارد به صندوق پرداخت نماید.

تبصره: بانک عامل با امضای قرارداد عاملیت به صندوق وکالت می‌دهد در صورت تأخیر بانک عامل در بازپرداخت اقساط مربوط به تسهیلات صندوق، معادل مبلغ اصل، سود و وجه التزام تسهیلات به همان ارزش تسهیلات پرداختی را از حساب/حساب‌های بانک عامل نزد بانک مرکزی برداشت نماید. بانک مرکزی موظف است در برداشت از حساب بانک‌های عامل و بدهکار نمودن آنها اولویت را به مطالبات صندوق بدهد.

ح) به منظور جلوگیری از تضییع منابع صندوق و حصول اطمینان از مصرف بهینه آن منطبق با درخواست‌های واصله، بانک عامل موظف است تمهیدات لازم را از طریق کارشناسان یا مشاوران ذیصلاح جهت اطمینان از مناسب بودن قیمت موضوع پروفرما بکارگرفته و ضمانت اجرایی لازم، اعم از دریافت سود و کلیه خسارت‌های وارده را در قرارداد خود با متقاضی پیش‌بینی نماید.

ط) آگاه نمودن مشتریان و تشریح ریسک و شیوه پوشش ریسک‌های محتمل و موجود از جمله ریسک تغییرات برابری نرخ ارزها در دوران تأمین مالی و سایر موارد مرتبط قبل از انعقاد قرارداد توسط بانک عامل الزامیست. (ی) مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره بانک عامل مسؤلیت اجرای کلیه تعهدات مندرج در قرارداد عاملیت که براساس این نظام‌نامه تنظیم می‌شود را داشته و نیز با امضاء قرارداد عاملیت پاسخگویی نسبت به تصمیمات اتخاذ شده در رابطه با منابع صندوق در دوره تصدی خود را پذیرفته و به عهده می‌گیرند.

بخش دوازدهم) سایر

- الف) خرید دانش فنی و ورود ماشین آلات و تجهیزات انباری stock نو و دست اول از محل تسهیلات صندوق در صورت انطباق مشخصات آن با هدف طرح و استانداردهای فنی یا تأیید دستگاه اجرایی ذیربط و بانک عامل و همچنین وجود گارانتی معتبر از سوی شرکت سازنده بلامانع است.
- ب) صادرکنندگانی که نسبت به انعقاد قرارداد صدور کالاها و خدمات یا شعب یا نمایندگانی خود یا خریدارانی که وابسته یا تابع آنها هستند، اقدام می‌کنند، مشمول استفاده از تسهیلات صندوق نخواهند بود.
- ج) متقاضیان استفاده از تسهیلات صندوق می‌توانند مخاطرات نوسانات نرخ برابری ارزها در مقابل یکدیگر را با استفاده از سازوکار پیش‌بینی شده در ماده (۷۲) قانون برای مبلغ تسهیلات ارزی دریافتی پوشش دهند. در صورت عدم پوشش، آثار ریسک نوسانات بر عهده استفاده‌کننده از تسهیلات خواهد بود.
- د) نحوه عمل در موارد غیرمصرح در این نظام‌نامه، تابع اساسنامه صندوق موضوع ماده (۸۴) قانون و سیاست‌های پولی و ارزی ابلاغی بانک مرکزی خواهد بود.